

МАКРОЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

MACROECONOMIC CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S STATE INVESTMENT POLICY

У статті проведено дослідження макроекономічних умов, котрі визначають передумови та базові засади становлення процесів інвестиційної активності національної економіки, що буде закладена в державній інвестиційній політиці. Здійснено оцінювання реалій економічного стану інвестиційного ринку враховуючи фінансове, нормативно-правове, інституціональне та кадрове забезпечення. Проведене наукове дослідження спонукає до привернення уваги, що державній інвестиційній політиці необхідно приділяти врегулювання за групами адміністративних та економічних напрямів. Також у даній статті здійснено порівняння даних двох областей як бази для апробації результативності запуску державної інвестиційної політики, що максимально відображає економічний стан та умови в загальнонаціональній економіці.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна політика, структура національної економіки.

В статье проведено исследование макроэкономических условий, определяющих предпосылки и базовые основы становления процессов инвестиционной активности национальной экономики, будет заложена в государственной инвестиционной политике. Осуществлен оценивания реалити экономического состояния инвестиционного рынка учитывая финансовое, нормативно-правовое, институциональное и кадровое обеспечение. Проведенное научное исследование побуждает к привлечению внимания, что государственной инвестиционной политике необходимо уделять урегулирования по группам административных и экономических направлений. Также в данной статье проведено сравнение данных двух областей как базы для апробации результативности запуска государственной инвестиционной политики, максимально отражает экономическое положение и условия в общенациональной экономике.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная политика, структура национальной экономики.

The article analyzes the macroeconomic conditions that determine the preconditions and the basic principles of the formation of processes of investment activity of the national economy that will be laid down in the state investment policy. The valuation of the realities of the economic situation of the investment market is taken into account, taking into account financial, regulatory, institutional and personnel provision. The conducted scientific research prompts attention to the fact that state investment policy needs to be addressed by groups of administrative and economic areas. Also, this article compares the data of two areas as a basis for testing the effectiveness of the launch of state investment policy, which maximally reflects the economic situation and conditions in the national economy.

Key words: investments, investment policy, structure of national economy.

УДК 334.7.01

Сержанов В.В.

к.е.н., доцент,
декан економічного факультету
Ужгородський національний університет

Актуальність теми дослідження. Проблема даного дослідження пов'язана із незадовільним станом фінансового, нормативно-правового, інституціонального та кадрового забезпечення, коли інвестиційна політика України здійснюється нерівномірно в галузевому, регіональному та інших напрямках. Нормативне забезпечення несистематизоване, показники діяльності інвестиційних центрів є дуже низькими і комплексно не аналізуються, відсутні дієві механізми стимулювання інвесторів, політична деструктивність реформ обмежує можливості припливу іноземних інвестицій. Вивчення кола питань, пов'язаних з дослідженням макроекономічних умов, спрямоване на пошук нових напрямів формування державної інвестиційної політики з метою максимального економічного ефекту від даного процесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Теоретичні дослідження та прикладні розробки стали предметом досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених. Серед останніх досліджень варто відзначити внесок таких науковців, як: В.М. Гейця, С.А. Єрохіна, М.М. Єрмошенка, В.К. Черняка, Г.К. Ялового, В.Я. Шевчука та інш. Проте, у сучасних умовах для підвищення конкурентоспромож-

ності національної економіки інвестиційний клімат виступає визначальним фактором економічного розвитку держави, тому відчувається потреба у додаткових дослідженнях макроекономічних умов формування державної інвестиційної політики з урахуванням міждисциплінарності проблеми. Даним питанням у попередніх наукових дослідженнях приділялося недостатньо уваги.

Метою даної статті є дослідження макроекономічних умов формування державної інвестиційної політики України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Практика країн, що здійснили економічний прорив, а також тих країн, де процеси економічного розвитку відбуваються і сьогодні свідчить, що однією з умов економічного прориву є активна інвестиційна діяльність, що здійснюється відповідно до визначеної державної інвестиційної політики.

Досліджуючи світовий досвід, варто взяти до уваги практику керівництва Японії, котре проводило виважену державну інвестиційну політику, опираючись на затверджену програму. Так за спеціальною розробленою державною інвестиційною програмою, спираючись на пріоритети розвитку виробничої сфери економіки і враховуючи наси-

ченість світового ринку продукцією традиційних галузей, проводилася політика стримування інвестиційної активності лише в традиційних областях діяльності, скорочуючи тим самим їх трудовий і виробничий апарат, але одночасно стимулюючи пошук інших областей вкладання капіталів як у нових перспективних, так і в уже існуючих галузях.

Податкові та кредитні пільги надавалися традиційним галузям тільки з метою згортання або перефільювання виробництва. Істотну роль зіграла і штучно посилена державою ринкова конкуренція, що проводиться шляхом зниження імпорتنних тарифів (аж до повної їх відміни) на безперспективну продукцію. У той же час, важливою складовою частиною стратегії уряду, спрямованої на пристосування економіки до нових умов відтворення, стали широкі пільги для нових галузей.

Таким чином, весь період промислового підйому і подальшого бурхливого економічного розвитку Японії супроводжувався перш за все максимально можливим і динамічним інвестуванням нових наукоємних галузей. Паралельно стабілізувалися або помірно росли інвестиції і у традиційні галузі.

Досвід Японії свідчить про те, що хороші результати досягаються лише у тому випадку, коли продумана інвестиційна політика вміло поєднується з використанням сприятливих внутрішніх чинників і опирається на підтримку кваліфікованих управлінських кадрів.

Отже, засвідчуючи досвід провідних країн світу, зауважимо, що всі економічні процеси в сучасних умовах побудовані на основі окремих елементів забезпечення. Створення та розвиток державної інвестиційної політики України можливий за умови існування відповідного забезпечення, в тому числі фінансового, нормативно-правового, інституціонального та кадрового. Реалізація державної інвестиційної політики побудована на основі значної кількості законів та постанов (понад 100), що

регулюють порядок її проведення, інструментарій, учасників, окремі ризики та методи захисту інвесторів. Узагальнюючий нормативний документ у вигляді державної інвестиційної політики на сьогодні відсутній. Центральним органом виконавчої влади у сфері формування та реалізації державної інвестиційної політики в Україні є Кабінет Міністрів України.

У сьогоднішніх умовах високих політичних та економічних ризиків актуалізуються питання розробки державної інвестиційної політики, котра б забезпечувала та сприяла інвестиційній привабливості України. Значну роль у цьому процесі відіграють макроекономічні умови, котрі визначають передумови та базові засади становлення процесів інвестиційної активності національної економіки, що буде закладена в державній інвестиційній політиці.

Загалом здійснити оцінювання факторів легкості ведення бізнесу в Україні змогло міжнародне дослідження («Doing business»), що наведено у табл. 1.

Міжнародне оцінювання рейтингу «Doing business» в Україні засвідчило незначні позитивні зрушення. За результатами наведених в таблиці 1 даних ми зробили висновок, що незважаючи на загальну тенденцію полегшення ведення бізнесу в Україні, показники національної економіки є значно нижчими, ніж у країнах, що мають дохід нижче середнього: Вірменія – 38 місце, Молдова – 44 місце, Монголія -64 місце, Марокко – 68 місце. Наведена інформація спонукає до привернення уваги до того, що державній інвестиційній політиці необхідно приділяти увагу врегулюванню саме адміністративних обмежень та процедур, зокрема, отриманню дозволів, оподаткуванню і міжнародній торгівлі, захисту інтересів інвесторів.

За оцінками експертів Світового банку, ефект від підвищення позицій у рейтингу «Doing

Таблиця 1

Рейтинг складових «Doing business» в Україні у 2011-2017 рр., місце

Показник	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Реєстрація підприємства	118	116	50	69	70	24	20
Отримання дозволів на будівництво	182	182	183	68	139	137	140
Підключення до системи енергопостачання	169	170	166	182	138	140	130
Реєстрація власності	165	168	149	88	64	62	63
Кредитування	21	23	23	14	17	19	20
Захист інвесторів	108	114	117	107	87	101	70
Оподаткування	181	183	165	157	106	83	84
Міжнародна торгівля	136	144	145	153	109	110	115
Забезпечення виконання контрактів	44	44	42	44	98	93	81
Вирішення питань неплатоспроможності	158	158	157	141	141	148	150
Загальний рейтинг, місце	149	152	137	112	96	81	80

Джерело: www.doingbusiness.org/data/ExploreEconomies/ukraine

business» вимірюється додатковими інвестиціями у країну в обсязі 500-600 млн дол. США за 1 позицію. А оскільки за розрахунками експертної групи Українського інституту майбутнього щорічний обсяг необхідних інвестицій для економічного розвитку країни становить 20 млрд дол. США. Відповідно для залучення інвестицій на цю суму Україна повинна піднятися у рейтингу на 40 пунктів та зайняти щонайменше 40 місце із 190 країн світу. Для цього слід здійснити ряд реформ: у податковій політиці; судовій системі; земельних відносинах; валютній системі; сфері міжнародної торгівлі.

За даними Рейтингу інвестиційної привабливості регіонів України у 2013 році найбільший обсяг інвестицій було здійснено у м. Київ, Донецьку, Дніпропетровську області та АРК. Однак, зі змінами у територіальній цілісності України відбулося певне зміщення в пріоритетах інвестування у регіони. До початку антитерористичної операції на Сході нашої країни валовий регіональний продукт був вище середньо українського показника у Донецькій, Тернопільській, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Луганській, Львівській, Сумській, Хмельницькій, Чернігівській областях.

З 2014 року відбулося зниження інвестиційної активності у всіх регіонах, окрім Львівської, Івано-Франківської та Хмельницької областях. Зросла регіональна диспропорційність інвестування. За останні 2 роки лідерами в освоєнні інвестицій є м. Київ та Київська обл., Дніпропетровська та Донецька області. Пріоритет в інвес-

тиційній активності віддано тим областям, котрі є промисловими «локомотивами», що рухають економіку України.

У таблиці 2 наведено порівняння даних двох областей як бази для апробації результативності запуску державної інвестиційної політики, що максимально відображає економічний стан та умови в загальнонаціональній економіці. Для прикладу взято Одеську та Львівську області, що базуються на інвестиційній пріоритетності територій з високим рівнем промислового розвитку.

Обидві вибрані області мають високий експортний потенціал, логістичні вузли, а також близькість до потенційно значних та важливих ринків збуту національної продукції у країнах ЄС.

Метою формування державної інвестиційної політики України є кілька ключових завдань, це і: залучення іноземних інвесторів для стабілізації наявної економічної ситуації, створення нових робочих місць, подолання безробіття, упровадження високотехнологічних виробництв для реалізації конкурентних переваг у міжнародній торгівлі.

Для досягнення вищенаведених завдань необхідно розробити алгоритм послідовності дій, що дозволить максимально конкретизувати процес розроблення державної інвестиційної політики. Для цього необхідним є узгодження сучасних реалій інвестиційного ринку з відповідним фінансовим, нормативно-правовим, інституціональним та кадровим забезпеченням.

На основі проведеного аналізу макроекономічних умов формування державної інвестиційної

Таблиця 2

Оцінка інвестиційної привабливості Одеської та Львівської областей

Одеська область	Індикатор	Львівська область
Географічне розташування, клімат, інфраструктура	Сильна сторона	Близькість до кордону з ЄС, високий ступінь забезпеченості природними ресурсами
Відсутність промислових майданчиків, неефективність функціонування місцевої влади і роботи з інвесторами	Слабка сторона	Транспортна інфраструктура, надання адміністративних послуг органами влади
Розвиток інфраструктурно-кадрового потенціалу	Можливості	Розвиток інфраструктури, пом'якшення митних процедур, розвиток НДДКР-потенціалу, імплементація нових технологій у виробничий процес
Захист прав інвесторів	Загрози	Коливання туристичних потоків, захист прав інвесторів
Використання туристичного потенціалу, розвиток співпраці з місцевою владою в системі «Єдиного інвестиційного вікна», збільшення обсягу та чисельності інвестиційних проектів, залучення ПІІ, розвиток експорту та використання транспортних можливостей	Рекомендації	Розвиток місцевого самоврядування, спрощення вантажно-митних процедур, розвиток технологічно нового виробництва, регулювання бізнесу, активізація залучення іноземних інвесторів
Високий конкурентний тиск, недостатній попит, високий регуляторний тиск, високі ставки кредитів, високі ставки податків	Основні перешкоди	Низька ліквідність бізнесу, високі ставки кредитів, високі ставки податків та конкурентний тиск, несприятлива політична ситуація

політики визначено, що в Україні наразі відсутнє чітко сформоване нормативно-правове забезпечення цього процесу. Сучасна економічна ситуація та державна політика пріоритетним визнає залучення іноземних інвестицій у різні галузі та регіони та легкості ведення бізнесу в Україні («Doing business»).

При цьому ключовими складовими організаційного забезпечення державної інвестиційної політики в Україні має стати побудова відповідного законодавчого механізму її реалізації.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, узагальнюючи методологічні та практичні основи дослідження макроекономічних умов формування державної інвестиційної політики в Україні, у даній статті здійснено оцінювання реалій економічного стану інвестиційного ринку враховуючи фінансове, нормативно-правове, інституціональне та кадрове забезпечення.

Перспективами подальших наукових досліджень в цьому напрямі має стати розробка формування державної інвестиційної політики зважаючи на першочерговість умов активізації інвестиційної діяльності галузей та регіонів. З цією метою необхідним до розгляду також постане питання діагностики необхідних та обов'язкових вимоги до державної інвестиційної політики в частині забезпечення економічного зростання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Балдин К. В. Инвестиции в инновации: учеб. пособие / К. В. Балдин, И. И. Передеряев, Р. С. Голов. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2008. – 238 с.
2. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstst.rada.gov.ua>
3. Зайцев Ю. К. Сучасна політична економія (проблеми та інституціональне поле предмета і методології досліджень) : навч. посіб. / Ю. К. Зайцев, В. С. Савчук. – К. : КНЕУ, 2011. – 337, [3] с.
4. Салига К. С. Методологія наукового дослідження економічної ефективності інвестицій в інноваційні проекти / К. С. Салига. // Ефективна економіка. – 2013. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_23
5. Соціально-економічний розвиток України за січень-липень 2017року/ Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Стан інвестиційної діяльності в Україні /Інвестиційна діяльність в Україні від 23.-2.2016 // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
7. Романенко А. Активізація державного інвестування в сучасних умовах/Ф ормування ринкових відносин в Україні. – 2014. – №6. – С. 29-39
8. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер. – М. : АСТ, 2004. – 784 с.
9. www.doingbusiness.org/data/ExploreEconomies/ukraine